

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД**

РЕЦЕНЗИЯ

От д-р Ралица Янкова Илкова Петкова, доцент по наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ – член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на Гергана Иванова Иванова, докторант – задочна форма на обучение в катедра „Наказателноправни науки“ на Юридическия факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, на тема „Видеозаписите като доказателство в наказателния процес“, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателнопроцесуално право“

ПОЧИТАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със Заповед № РД – 38 - 587/14.10.2022 г. на проф. дфн Анастас Герджиков – Ректор на СУ „Св. Климент Охридски“, съм определена за вътрешен член на научното жури по процедурата за защита на дисертационния труд на Гергана Иванова Иванова за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6 „Право“, научна специалност „Наказателнопроцесуално право“. В това си качество предоставям следното становище.

I. Кратко представяне на докторанта и на неговия труд

Докторантът Гергана Иванова Иванова е родена на 10.06.1993 г. в гр. Стара Загора. Висшето си юридическо образование получава през 2018 г. в СУ „Св. Климент Охридски“ с отличен успех от държавните

изпити. През същата 2018 г. е зачислена като докторант задочна форма на обучение в катедра „Наказателноправни науки“ към Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6 „Право“, научна специалност „Наказателнопроцесуално право“, с тема на дисертационния труд „Видеозаписите като доказателство в наказателния процес“. От 2019 г. е хоноруван преподавател по Наказателнопроцесуално право в СУ „Св. Климент Охридски“.

Докторантът започва професионалната си кариера през 2017 г. като адвокатски сътрудник в АДД „Джингов, Гугински, Кючуков и Величков“, като последователно работи като младши юрисконсулт в АДД „Стойчев, Д-р Вълков и Ко“, юрисконсулт в АДД „Денборов и Костадинов“ и адвокат в АДД „Василев и Чисусе“. Понастоящем работи като адвокат в АДД „Жерков и партньори“; вписана е в Софийската адвокатска колегия през 2019 г. Владее английски и немски език.

Интересите на докторанта са предимно в областта на наказателното право и процес, но също и в областта на процесуалното представителство и цялостното правно обслужване на търговски дружества. Взела е участие в редица научни форуми. Научен ръководител на докторанта Гергана Иванова Иванова е проф. д-р Георги Митов.

По темата на дисертационния труд докторантът има четири публикации, както следва: „Допускане на видеозаписите като доказателство в наказателното производство при липса на знание на лицата при тяхното записване или въпреки изричното им несъгласие съгласно чл. 32, ал. 2 от Конституцията на Република България“ – В: Норма, 2021, № 2; „Правна същност на частните видеозаписи като доказателство в наказателното производство“ – В: De Jure, 2021, том № 12, кн. № 1; „Експертизата като способ за събиране и проверка на частни видеозаписи в наказателното производство“ – В: Норма, 2022, № 5; „Стандарти при прилагането на Европейската конвенция за защита правата на човека при приобщаването на частни видеозаписи в наказателното производство“ (под печат) – В: De Jure, 2022, том № 13, кн. № 2.

Дисертационният труд на докторанта е на тема „Видеозаписите като доказателство в наказателния процес“ и представлява задълбочено и системно изследване, което има не само научно, но и подчертано научно – практическо значение.

Обект на научния анализ на кандидата е уредбата на видеозаписите като доказателство в Наказателно-процесуалния кодекс, както и в други европейски страни и отговорът на съдебната практика.

Предмет на научното изследване са частните видеозаписи като доказателствен източник в наказателния процес. Изследването е ориентирано към изграждане и представяне на единна концепция по отношение на частните записи, когато последните се ценят като доказателство в процеса, и предложението за изричната им позитивноправна регламентация в НПК.

Целите, които докторантът си е поставил, са: изясняване същността на частните записи като доказателство в процеса и дефиниране на понятието през призмата на т. нар. „електронни доказателства“; разграничаване на частните записи от сходни правни фигури; изясняване на основни процесуални въпроси във връзка с тяхното допускане, събиране, проверка и оценка в цялостната дейност по доказване както в хода на досъдебното производство, така и в съдебната фаза на процеса; критичен анализ на българската и европейска съдебна практика, с оглед изясняване на стандартите, наложени от правоприлагащите органи.

Изследването се характеризира със структура, включваща увод, три глави и заключение.

В първата глава, озаглавена „Историческо развитие и сравнителноправен анализ на видеозаписите“, докторантът е разгледал детайлно и задълбочено генезиса на видеозаписите като доказателства в наказателния процес, като се е спрял на уредбата на този вид доказателствени източници съгласно Наказателно-процесуалния кодекс от 1974 г. и съгласно действащия такъв. Направил е сравнителноправен преглед на уредбата на видеозаписите като доказателствени източници в немското, румънското, сръбското и руското законодателство и

юриспруденция. Изяснил е стандартите, установени от ЕСПЧ, при използване на видеозаписите като доказателство.

В глава втора от дисертационния труд, озаглавена „Същност на видеозаписите. Разграничение от други правни фигури“, авторът е концентрирал усилията си подробно и задълбочено да изясни същността на частните записи, като е предложил дефиниция на понятието и е изяснил същността и значението им като веществени доказателства, невеществени доказателства и компютърни информационни данни. Последователно е обобщил критериите за приобщаване частните видеозаписи от гледна точка на практиката на националните съдилища. Направил е разграничение между т. нар. „случайни записи“ и записите, които са направени под непосредствения контрол на определено лице. Изяснил е в дълбочина и с нужната прецизност съотношението между частните записи и други правни фигури: от видеозаписите като веществено доказателствено средство, по смисъла на чл. 125 от НПК; от видеозаписа от разпит на обвиняем и свидетел и видеозаписа от съдебно заседание; от видеоконференцията; от специалните разузнавателни средства; от писмените доказателствени средства.

Глава трета от дисертационния труд на докторанта Гергана Иванова е посветена на допускането, събирането, проверката и оценката на видеозаписите като доказателство в наказателния процес. Последователно са изяснени стандартите за допускане на частните записи като доказателствено средство; способите за доказване, при които частните записи биват приобщени в наказателното производство; основните способи за проверка на частните записи като доказателствени източници; оценката на частните записи, с оглед класификацията на доказателствата в доктрината. Предмет на самостоятелен научен анализ е допускането, събирането, проверката и оценката на видеозаписите като доказателство пред въззивната и касационна инстанция. Анализирани са две ключови съдебни решения на ЕСПЧ, а именно: *D. v. Finland*, 2009, ECHR, и *Maksim Savov c. Bulgarie*, 2020, ECHR, чиито принципни разрешения поставят правоприлагащите органи пред предизвикателството да изискват и приобщават такива записи във

възможно най-ранния етап от „разследването“ с оглед възможността на обвиняемото лице да оспори подобен запис поне пред две инстанции.

Изследването е с общ обем от 285 страници, включително съдържание, списък на използваните съкращения и списък на използваната литература; справката за литературните източници съдържа общо 70 заглавия, както на кирилица, така и на латиница; бележките под линия са общо 308 на брой. Цитиранията са коректни.

II. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява безспорен принос в наказателнопроцесуалната теория. Като основни **приносни моменти** на автора следва да се очертаят следните.

Докторантът е положил сериозни усилия да изследва и анализира в цялост въпросите на частните записи като доказателство в наказателния процес. Предложил е дефиниция на понятието „частни записи“ и е изяснил съотношението между това и други сходни правни понятия. Аргументирал е тезата, че е необходимо практиката да прокарва стриктно разграничение между т. нар. „случайни записи“, които са направени с предварително поставено на обществено място или в частен имот записващо устройство, и „тенденциозните“ („преднамерени“) записи, които се извършват под непосредствения контрол на определено лице. Това е първото цялостно монографично изследване в наказателнопроцесуалната доктрина, което се фокусира върху изясняването на тези въпроси.

От особено съществено значение не само за развитието на наказателнопроцесуалната теория, но и за правоприлагането, се явяват усилията на автора да даде отговор на въпросите, които възникват във връзка с допускането, събирането, проверката и оценката на видеозаписите като доказателство в различните етапи от съдебната фаза на наказателния процес. В тази насока е анализирана не само правната регламентация на съответните институти, но и относимата съдебна

практика на националните съдилища и на ЕСПЧ, с което трудът е особено значим и ценен.

Работата има не само теоретично, но и подчертано теоретико-практическо значение, като особено полезна би била за съдилищата и за лицата, които вземат участие в съдебната фаза на наказателното производство, като участници или страни. Основните спорни въпроси, относими към допустимостта на частните записи в наказателното производство, които затрудняват правораздавателните органи, са изяснени с необходимата задълбоченост и добросъвестност. Без съмнение работата на дисертанта като процесуален представител е оказала положително влияние и върху научните му търсения, като му е позволила да открие въпросите, които са на дневен ред пред правоприложителите във връзка с частните записи като доказателство в наказателния процес, а задълбочените му теоретични знания – да даде обоснован и научно издържан отговор на тези въпроси.

Впечатлява със задълбоченост и прецизност сравнителноправния анализ на съдебния контрол върху досъдебното производство в други държави – Германия, Русия, Сърбия, както и изясняването на относимите стандарти, установени в практиката на ЕСПЧ. В тази част трудът би могъл да бъде полезен освен на заетите в правоприлагането, още и на законодателя.

Убедено може да се твърди, че дисертантът е концентрирал научните си търсения в областта на особено актуалната днес проблематика на допустимостта на частните записи като доказателства в наказателния процес. Оттук и изводът, че изследването е особено актуално и би могло да допринесе съществено за развитието на законодателството - и то не само наказателнопроцесуалното, и за правоприлагането.

Ценен принос има докторантът при формулиране на препоръки *de lege ferenda*. Разбира се, не всички могат безусловно да се споделят, но те заслужават да бъдат поставени на по-широко обществено обсъждане, с оглед извеждане на рационални предложения за изменение на наказателнопроцесуалното законодателство.

III. Критични бележки и препоръки

Анализираният научен труд се характеризира с множество и безспорни приносни моменти, но следва да бъдат направени и някои **критични бележки**.

Някои от въпросите са изяснени твърде обстоятелствено, без това да се налага от добросъвестния научен анализ и за нуждите на изследването по зададената проблематика. Например, в глава трета авторът е отделил прекомерно внимание да изясни понятията „допустимост“, „относимост“ и „необходимост“ на доказателствата и доказателствените средства, въпреки, че същите са изяснени в теорията и не са предмет на научните му търсения.

Може да се препоръча особеностите във връзка със допускането, събирането, проверката и оценката на видеозаписите като доказателство пред въззивната и касационна инстанция да бъдат разгледани отделно.

Работата би била значително обогатена, ако на съответното систематично място в изложението, при изясняване на въпросите, касаещи същността и значението на частните записи, бъде изследвано законодателството и съдебната практика в други държави – членки на ЕС, като въз основа на това авторът открие добри европейски практики и направи съответни предложения за изменение в действащото законодателство.

Направените критични бележки, обаче, не влияят на общата положителна оценка на дисертационния труд. Те не разколебават безусловно налагащия се извод, че научната работа е написана в резултат на упорита работа и добросъвестните усилия на автора в областта на научния анализ.

Научната работа на дисертанта недвусмислено сочи, че докторантът Гертана Иванова Иванова се отличава със способност да изследва всестранно и задълбочено наказателнопроцесуална проблематика; има богати теоретични познания в областта на наказателния процес; демонстрира, че може да работи с големи масиви от информация, от които е способна да формулира релевантни научни изводи.

IV. Заключение

В заключение, имайки предвид изложените по-горе съображения, изразявам положителната си оценка, че представеният за защита дисертационен труд на тема „Видеозаписите като доказателство в наказателния процес“ отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна степен „доктор“, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателен процес“ на Гергана Иванова Иванова.

Член на научното жури:

(доц. д-р Ралица Илкова)

София, 16 ноември 2022 г.